

EXP:AK

AT.HU

Österreichisch-Ungarische ExpertInnenakademie
Osztrák-Magyar Szakértői Akadémia

OSZTRÁK-MAGYAR INTEGRÁCIÓS MONITOR 2011

IMPRESSZUM

Ezt a jelentést az L&R Társadalomkutató Intézet készítette.

Média tulajdonos:

L&R Társadalomkutató Intézet 2A, 1060 Wien

Minden jog fenntartva, utánnyomás – akár kivonatban is – csak forrás megnevezésével engedélyezett.

Bécs, 2011. április

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés – az osztrák-magyar integrációs monitorról	2
2	Az osztrák-magyar határmenti régió munkaerőpiaca	3
2.1	Nemzetközi és nemzeti kontextusban	3
2.2	Az osztrák-magyar határmenti régió foglalkoztatási helyzete	4
2.3	Munkanélküliség az osztrák-magyar határmenti térségben	7
	FACTBOX: Központi mutatószámok 2010*	13
3	A vállalati felmérés eredményei	13
3.1	Általános hangulatkép 2011-ben	13
3.2	A munkaerőpiac megnyitása és annak várható hatásai	15
3.3	A foglalkoztatás helyzete 2010-ben és 2011-re várható alakulása	20
3.4	A munkaerő-igény alakulása 2011-ben: munkaerőfelvétel és létszámleépítés szakképesítés és szakmák szerint	21
3.5	A következő hónapok kihívásai	24
4	Összefoglaló	26
	MELLÉKLET: Statisztikai adatok a 2010. évi vállalati felméréshez	28

1 Bevezetés – az osztrák-magyar integrációs monitorról

Az osztrák-magyar integrációs monitor az Osztrák-Magyar Szakértői Akadémia (EXPAK AT.HU) ETE projekt keretében készül. Az EXPAK AT.HU a munkaerőpiac regionális szereplőinek azon fóruma, amely az információk és ismeretek, koncepciók cseréjét és a közös projektek megvalósítását, valamint a határon átnyúló munkaerőpiaci együttműködést hivatott szolgálni.

Ezen projekt egyik munkacsomagja az osztrák-magyar integrációs monitor elkészítésére irányul. Tartalmi és módszertani szempontból ez az alábbi munkalépéseket foglalja magában:

- a határmenti térség jelenlegi munkaerőpiaci helyzetéről készült tanulmányok összegzése¹,
- a régió vonatkozásában releváns munkaerőpiaci adatok felkutatása, összegyűjtése és elemzése,
- a vállalatok (100 magyarországi vállalat és 100 osztrák vállalat) körében évente végzett felmérések. A cél az, hogy a felmérés segítségével a rendelkezésre álló statisztikai adatokon túlmenően olyan adatokat gyűjtsenek össze a vállalatokkal kapcsolatosan, amelyekre alapozva célzott intézkedéseket, valamint a vállalatokra vonatkozóan előrejelzéseket lehet kidolgozni, ill. elkészíteni.

Minden évben elvégzik az elemzés fenti lépéseit, annak érdekében, hogy így évente elkészülhessen egy „Integrációs monitor” című jelentés, amely a közös munkaerőpiac és a gazdasági övezet alakulását hivatott dokumentálni a projekt teljes futamideje alatt. Az „Integrációs monitor 2011” jelentés már a harmadik olyan beszámoló, amely az EXPAK AT.HU keretében készült el. A 2009. és 2010. évi beszámolók, éppúgy, mint az aktuális jelentés elérhető a projekt honlapján www.expak-at.hu.

Jelen beszámoló súlypontilag két fejezetre tagolódik:

- Az osztrák-magyar határtérség munkaerőpiaca aktuális fejlődésének, alakulásának bemutatása az adatok és a szakirodalom elemzéséből nyert eredmények segítségével.
- A határmenti régióban működő vállalatok helyzetének elemzése az elvégzett osztrák-magyar vállalati felmérés eredményeinek mentén. 2011-ben a felmérés során a kérdések súlypontilag a munkaerőigény aktuális alakulására, valamint a munkaerőpiac megnyitásának várható kihatásaira helyeződtek.

¹ Az összefoglalások az EXPAK AT.HU honlapján (www.expak-at.hu) érhetők el.

2 Az osztrák-magyar határmenti régió munkaerőpiaca

2.1 Nemzetközi és nemzeti kontextusban

Az Európai Unió tagországai évek óta követik azt a stratégiát, amely nagyobb mértékű növekedésre és foglalkoztatásra irányul annak érdekében, hogy Európa a legversenyképesebb és legdinamikusabb nemzetgazdasággá váljon. Az Európai Bizottság 2010. márciusában bemutatta az „Európa 2020” stratégiát: a stratégia öt fő célkitűzésének egyike a foglalkoztatási ráta 75%-ra történő növelése.

A foglalkoztatási ráta növelése eddig is szerepelt az elsődleges célok között. A Lisszaboni Stratégiában kitűzött célszámok értelmében a foglalkoztatási rátának (a foglalkoztatottak aránya a keresőképes korban lévő európai lakosságszámhoz viszonyítva) 2010-ig a 70%-ra, a nők esetében pedig legalább a 60%-ra történő növelését irányozták elő. Az aktuális értékelések eredményei azonban azt mutatják, hogy már a 70%-os foglalkoztatási rátának a 2010-ben történő elérése is sok EU-tagország - így Magyarország – számára is komoly kihívást jelentett, különösképpen a gazdasági és pénzügyi válság okán.

A nemzetközi számítás² alapján Ausztriában 2010-ben a foglalkoztatási ráta 71,7%-os volt és így valamivel a kitűzött 70%-os cél felett van, míg Magyarország az 55,4%-kal lényegesen ezalatt. A nők foglalkoztatása tekintetében mindkét ország eredményei javításra szorulnak, a nők foglalkoztatási rátája Ausztriában 66,4%, Magyarországon pedig 50,6% volt.

2008. őszétől a válság hatásai erőteljesen érzékelhetők voltak a munkaerőpiacon, különösen a munkanélküliek számának nagymértékű emelkedése volt Ausztriában és Magyarországon is jellemző. 2010-ben a két országban a munkaerőpiac eltérő alakulása volt megfigyelhető: míg Ausztriában a munkaerőpiacon már 2010. végétől jelentős javulás mutatkozott és a munkanélküliség mértéke is csökkent, addig a magyarországi munkanélküliség továbbra is magas szinten maradt. Az Európai Bizottság legfrissebb gazdasági előrejelzésében a helyzet alábbi alakulásából indul ki: Az EUROSTAT-definíció alapján számított munkanélküliségi ráta 2008-ban Magyarországon 7,5% volt és 2010-ben 11,1%-ra emelkedett. Az előrejelzések szerint csak 2012-ben várható csökkenés (10,3%). 2009-ben az osztrák munkaerőpiac alakulására vonatkozó előrejelzés is hasonlóan negatív volt: a 2009. évi 4%-os munkanélküliségi rátának 2010-ben a 6%-ra történő növekedésével számoltak, azonban ezt az előrejelzést 2010-ben revidiálták: 2010 végén a munkanélküliség 4,4%-os volt és 2012-ig ennek a 4%-ra történő csökkenését prognosztizálják.

² Eurostat, EU Labour Force Survey, sh. European Commission - Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (2010): Employment in Europe 2010. Brussels

2.2 Az osztrák-magyar határmenti régió foglalkoztatási helyzete

A kelet-ausztriai/nyugat-dunántúli régió³ foglalkoztatási helyzete a viszonylagos kistérségi jellegtől függetlenül is lényeges eltéréseket mutat. Ez éppúgy érvényes összességében véve az ausztriai és a magyarországi régióra vonatkozó összehasonlításra, mint az adott országok térségein belüli összevetésre⁴.

A (15 és 64 év közöttiek) foglalkoztatási rátája 2010-ben a kelet-ausztriai részen Alsó-Ausztriában 72,3%, Burgenlandban 71,3% és Bécsben 67,8% volt. A nők foglalkoztatási rátája az összes tartományban alacsonyabb szintet mutatott, mint a férfiaké. Ebben az összefüggésben érdekes még továbbá az is, hogy a férfiak foglalkoztatási rátája mindhárom tartomány esetében a 2009. és 2010. közötti éves összehasonlításban enyhén emelkedő tendenciát mutatott, míg a nők foglalkoztatása csökkent.⁵

2009. óta a magyarországi megyék szintén készítik a kimutatást a 15 és 64 év közöttiek foglalkoztatási rátájáról; így most már lehetővé válik az összehasonlítás az ausztriai tartományok adataival⁶. A 2009. és 2010. közötti összevetés azt mutatja, hogy míg Zala megyében továbbra is a foglalkoztatási ráta visszaesése volt megfigyelhető, addig ez az érték Győr-Moson-Sopron megyében stagnált, Vas megyében pedig enyhén emelkedett (+0,7%). A magyarországi megyék foglalkoztatási rátái lényegesen alacsonyabbak, mint az ausztriai tartományoké: ez az érték Vas megyében 58,1%, Győr-Moson-Sopron megyében 61,4% és Zala megyében 56% volt.

A foglalkoztatási ráták korcsoport szerinti bontásban történő összehasonlítása ettől valamelyest eltérő képet mutat a regionális különbségeket illetően. Ennek megfelelően a 25 és 54 év közöttiek foglalkoztatási rátája Győr-Moson-Sopron megyében majdnem megegyezik a Bécsben mért szinttel. A három ausztriai tartományban és a három magyarországi megyében végig megfigyelhető az idősebb munkavállalók foglalkoztatásban való alacsonyabb részvételét illetően megmutatkozó nagyfokú hasonlóság, amellyel kapcsolatban az Európai Bizottság is folyamatos kritikát fogalmaz meg: 55 éves kortól jelentősen csökken a foglalkoztatásban történő részvétel. Nagyon távolinak tűnik az úgynevezett „Stockholmi célkitűzés” elérése, amely a foglalkoztatottság tekintetében az általánosan megfogalmazott 70%-os foglalkoztatási rátát az idősebb munkavállalók vonatkozásában még egy további célértékkel egészíti ki: az 55 és 64 év közötti korcsoport esetében az 50%-os foglalkoztatási rátát kellene megcélózni. Habár az ausztriai tartományok a magyarországi megyékhez képest valamelyest jobb adatokkal rendelkeznek, a foglalkoztatási ráta ebben a korcsoportban általánosságban véve alacsony szintű.

Ausztria és Magyarország között a legnagyobb különbség a 15 és 24 év közöttiek foglalkoztatásban való részvétele tekintetében figyelhető meg: ezen a téren a három tartomány 40% és 50% közötti rátákkal rendelkezik, míg a nyugat-magyarországi

³ Kelet-Ausztria: Bécs, Alsó-Ausztria, Burgenland
Nyugat-Dunántúl: Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye

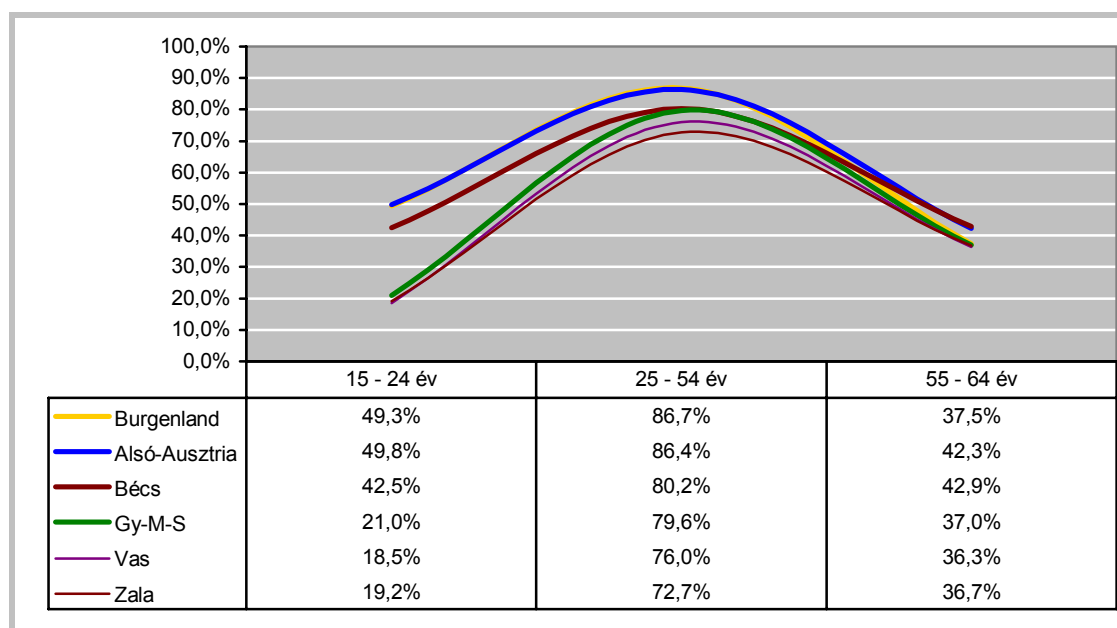
⁴ Megjegyzendő még ennél a pontnál, hogy az egyes régiók vonatkozásában a különböző adatok az összehasonlítás terén csak korlátozott formában vagy részben egyáltalán nem állnak rendelkezésre.

⁵ Forrás: Munkaerőpiaci statisztika 2010. évi eredmények. Statisztika Ausztria

⁶ A 2009-es évi integrációs monitorban a 2008-as évre vonatkozóan a 15-74 év közötti korcsoport tekintetében a nyugat-magyarországi megyékre megadott foglalkoztatási ráta szerepel. Időközben utólag a rendelkezésre állnak a 2008-as év megfelelő számadatai a 15-64 év közöttiek tekintetében is; az összehasonlításhoz ezeket vettük alapul.

megyékben ez az arány 20%. Ausztriában éppúgy, mint Magyarországon is legfőképpen a fiatalok és az alacsony végzettségűek voltak azok a csoportok, akiket a munkanélküliség a gazdasági válság folytán fokozott mértékben érintett. Ausztriában ezen a területen is javulás érzékelhető, ugyanakkor Magyarországon az aktívkereső fiatalok számadatai továbbra is nagyon alacsony tartományban maradnak.

1. ábra: Foglalkoztatási ráták (%-ban) korcsoport szerinti bontásban a kelet-ausztriai régiókban és Magyarország teljes területén, 2010

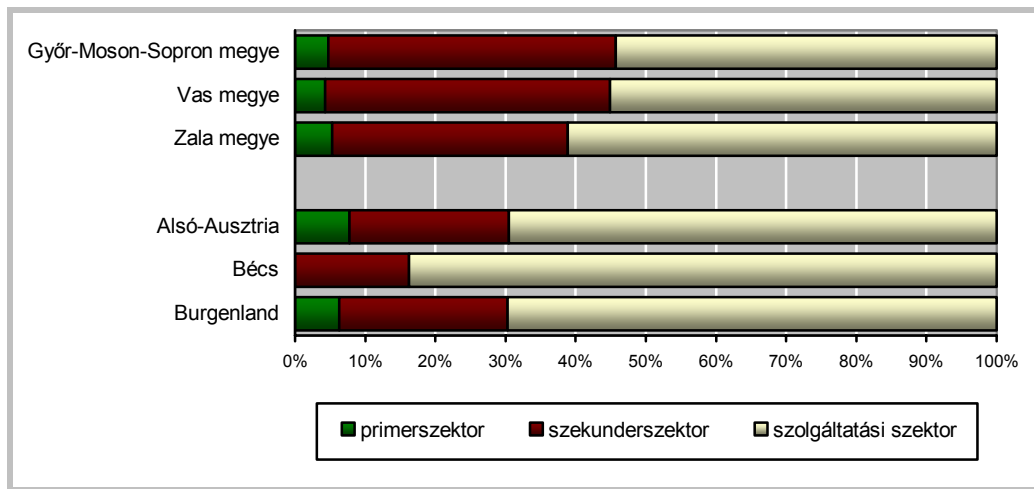

Forrás: Statisztika Ausztria 2010; KSH – Központ Statisztikai Hivatal (ILO számítás alapján)

A határmenti térség foglalkoztatási struktúráját a szolgáltatási szektor magas szintű jelentősége jellemzi. Valamennyi vizsgált régióban a foglalkoztatottak többsége a harmadik szektorban dolgozik. Bécsben különösen fontos a szolgáltatás területe a 84%-os foglalkoztatáson belüli részesedéssel. Osztrák oldalon összességében véve nagyobb súllyal bír a szolgáltatási szektor, még akkor is, ha a magyar oldalon az elmúlt években nőtt ezen terület jelentősége. Így például Vas megyében 2010-ben a válság ellenére folyamatosan tapasztalható volt a terciér szektorban dolgozók számának emelkedése.

A magyar és az osztrák térségek összehasonlítása azt támasztja alá, hogy a magyar oldalon még mindig sokkal nagyobb jelentőséggel bír a termelés: míg Zala megyében a munkavállalók egyharmada, a másik két megyében pedig mintegy 40%-a dolgozik a termelés területén, addig osztrák területen ez az arány a munkavállalók jóval egynegyede alatt van, Bécsben pedig alig 16%-ot tesz ez ki. Az elsődleges szektor alapvetően csekélyebb szerepet játszik és egyre inkább veszít jelentőségéből.

2. ábra: Munkavállalók aránya gazdasági ágazatok és régiók szerinti bontásban, 2010

Forrás: Ausztria: Statisztika Ausztria Mukaerőpiaci statisztika 2010, ÖNACE 2008 szerint; Magyarország: ILO

Az elmúlt évek sokat vitatott kérdésfelvetése volt a nem osztrák állampolgársággal rendelkező munkavállalók foglalkoztatása. Ausztria 2009. tavaszán a munkaerőpiac aktuális alakulásának okán 2011-ig meghosszabbította az átmeneti korlátozásokat. Ezzel párhuzamosan különleges szabályozások is érvényben vannak, melyek segítségével a munkaerőpiac fokozatos megnyitására törekednek. Ide sorolható többek között az úgy nevezett Szakképzett munkaerőkre vonatkozó rendelet, melynek segítségével hiányszakmákban megkönnyítették a munkavállalást, vagy a két állam között megkötött Határmenti Ingázói egyezmény, valamint a Gyakornoki egyezmény. Éves átlagban 2010-ben a Labour Force koncepció szerint mindösszesen 229.300 külföldi munkavállalót tartottak nyilván Alsó-Ausztriában, Burgenlandban és Bécsben. Ez a térségben dolgozó teljes munkavállalói létszámnak kb. 15%-a.⁷ A magyar állampolgársággal rendelkező foglalkoztatottak elsősorban Burgenlandban vállalnak munkát, ahol ők az engedélyköteles munkavállalóknak 70%-át teszik ki.

Az Európai Unió tagállamainak (és az EGK-államok) állampolgárai 2009. óta munkavállalási engedély nélkül, korlátlanul vállalhatnak munkát Magyarországon. Előtte a szakképesítéssel nem rendelkező munkavállalóknak munkavállalási engedélyre volt szükségük. Az EU-állampolgárok foglalkoztatása esetében ugyan fennáll a bejelentési kötelezettség, azonban az azonosítás lehetősége nem adott. 2010-ben a három nyugat-dunántúli megyében összesen 651 foglalkoztatottat jelentettek be, legtöbbjüket Győr-Moson-Sopron megyében. Ezen belül az osztrák munkavállalók száma rendkívül alacsony.

⁷ Forrás: Munkaerőpiaci statisztika 2010-es évi eredmények. Statisztika Ausztria

2.3 Munkanélküliség az osztrák-magyar határmenti térségben

Mint ahogyan arra a jelentés elején már utaltunk, a határ mindkét oldalán javulás tapasztalható a munkaerőpiacon: éves átlagban 2010-ben Győr-Moson-Sopron megyében (6,8%) valamint Alsó-Ausztria tartományban (7,1%) volt a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta (a regisztrált adatok alapján) a határmenti térségben. Valamivel feszültebb volt a helyzet Burgenlandban (7,8%) és Bécsben (8,8%). Vas és Zala megyében lényegesen magasabb volt a munkanélküliségi ráta, 9,6%, ill. 12,9%-os szintet ért el (lásd 1. táblázat).

A 2009-es évvel történő összehasonlítás (szintén az 1. táblázat) azt mutatta, hogy a program osztrák területén – Bécs kivételével – javulás volt érzékelhető, és a magyarországi megyék esetében is - a 2009-ben jelentkező különösen nagymértékű (4 százalékpontos) emelkedést követően - kis mértékben ismét csökkent a munkanélküliségi ráta.

1. táblázat: Munkanélküliségi ráta (regisztrált adatok) tartományok ill. megyék szerinti bontásban, 2010. éves átlag és változás a 2009. évhez képest

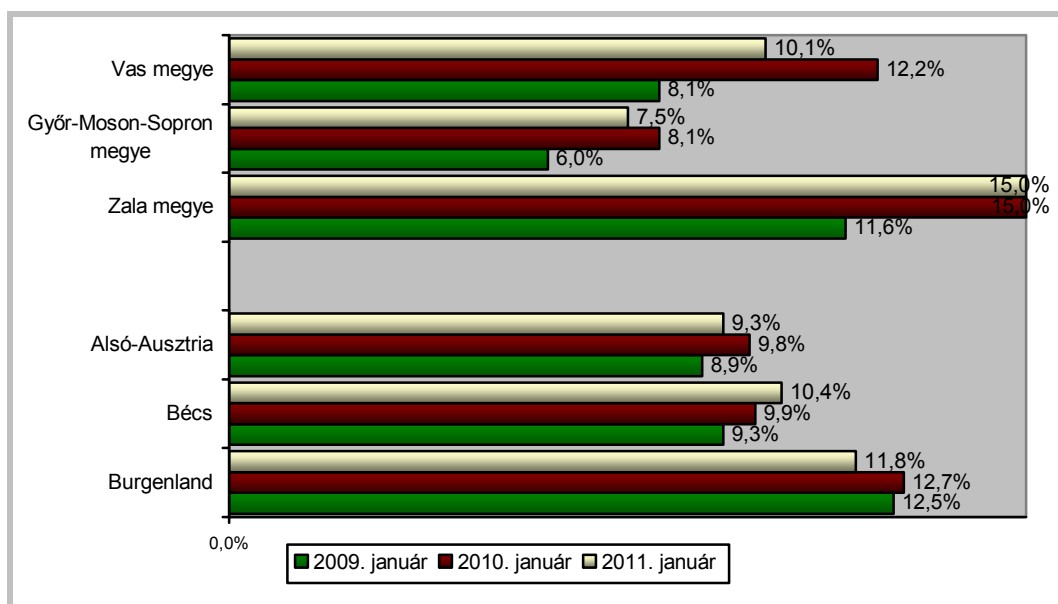
	Nők		Férfiak		Összesen	
	2010	Változás 2009-hez képest %-pontban	2010	Változás 2009-hez képest %-pontban	2010	Változás 2009-hez képest %-pontban
Burgenland	7,0%	-0,7	8,5%	-0,6	7,8%	-0,6
Alsó-Ausztria	6,6%	-0,1	7,5%	-0,3	7,1%	-0,2
Bécs	7,3%	+0,4	10,3%	+0,2	8,8%	+0,3
Győr-Moson-Sopron	---	*	---	*	6,8%	-0,1
Vas	---	*	---	*	9,6%	-0,2
Zala	---	*	---	*	12,9%	-0,1

Forrás: AMS Ausztria, Osztrák Társadalombiztosítási Teherviselők Országos Szövetsége (= HV), munkaerőpiaci kutatás/statisztika (nemzeti számítás); Állami Foglalkoztatási Szolgálat (AFSZ) (nemzeti számítás).

*= a három megye adatai nem állnak rendelkezésre nemek szerinti bontásban.

A legfrissebb rendelkezésre álló (2011. januári) adatok is javulást mutatnak az előző évvel (2010. januárral) történő közvetlen összehasonlítás során, az adott regionális különbségek ellenére is: például Vas megyében -2,1 százalékpontos csökkenés volt tapasztalható, míg Zala megyében a munkanélküliségi ráta stagnált, Bécsben pedig enyhe emelkedés mutatkozott (+0,5 százalékpont) (lásd 3. ábra).

3. ábra: Munkanélküliségi ráta 2009., 2010. és 2011. januárjában

Forrás: AMS Ausztria, nemzeti számítás; Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁSZF), nemzeti számítás.

Hogyan néz ki a helyzet az osztrák-magyar határmenti térségben?

Kelet-Ausztria álláskeresőinek összetételéről az alábbi részletes kép ad tájékoztatást (az értékek a 2010. évi átlagadatokat, ill. a 2009. évhez képest végbement változásokat mutatják; lásd 2. táblázatban bemutatott áttekintést):

Az álláskereső fiatalok (15 és 25 éves kor közötti személyek) aránya Burgenlandban 14,9%, Bécsben 14,0% és Alsó-Ausztriában 16,4% volt. A 2009. évvel összehasonlítva látható, hogy mindhárom tartományban csökkent az álláskereső fiatalok száma, különösen jelentős, majdnem 8%-os csökkenés mutatkozik Burgenlandban (lásd 2. táblázat).

Az idősebb álláskeresők, tehát a 45 év fölötti személyek aránya a három tartományban – mindenekelőtt Burgenlandban – jelentős: az álláskeresők 40,0%-a volt 45 évnél idősebb, Alsó-Ausztriában ez az érték 36,3% és Bécsben 33,7% volt. Összehasonlítva a 2009. évvel, abszolút értékben kifejezve ugyan csökkent az idősebb álláskeresők száma Burgenlandban (-3%), részarányuk azonban növekedett. Bécsben és Alsó-Ausztriában úgy abszolút számokban, mint részarányában nézve is emelkedés történt, ennél fogva a válság utóhatásaként elsősorban az idősebb emberek számára jelent nehézséget a munkaerőpiacon való megmaradás.

A végzettséget illetően az a világos kép körvonalazódik, mely szerint különösen azokat a személyeket érinti a munkanélküliség, akik a kötelező (általános) iskolai tanulmányokon túl más végzettséggel nem rendelkeznek. Ezen a téren tartományonként összességében véve nagy különbségek tapasztalhatók a munkavállalók képzési szintjének szempontjából. Míg például Bécsben a szakmunkásképzőt végzők aránya az álláskeresők között csak 24,1%, Burgenlandban ez az arány 42,1%-ot, Alsó-Ausztriában pedig 37,3%-ot tesz ki. E tekintetben alig van változás a 2009. évi adatokhoz képest.

Kevésbé jellemző az eltérés a legfeljebb kötelező (általános) iskolai végzettséggel rendelkezőknél, akiknek az aránya Burgenlandban 36%, Alsó-Ausztriában 39% és Bécsben 41% volt. A többi tartományhoz képest Bécsben valamivel magasabb a

felsőfokú és középfokú végzettséggel rendelkezők aránya (7% ill. 10,8%); viszont a végzettséggel nem rendelkező személyek aránya is átlagon felül magas a 12,3%-os értékkel az osztrák fővárosban.

Ha megfigyeljük a 2009. és 2010. évek közötti változásokat, akkor azt látjuk, hogy elsősorban a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében növekedett az álláskeresők aránya (lásd 2. táblázat); így például a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Bécsben 11,3%-kal és Alsó-Ausztriában 8,7%-kal nőtt. Ebben a két tartományban a középfokú végzettséggel rendelkező álláskeresők számának emelkedése is megfigyelhető. Az abszolút számokat nézve ezek a csoportok – a szakmunkásokkal, az általános iskolai végzettséggel rendelkezőkkel (Bécsben az általános iskolai végzettséggel nélküliekkel is) szemben – viszont inkább kisebb arányt képviselnek. Habár a **szakmával rendelkező személyek** (elsősorban Burgenlandban és Alsó-Ausztriában), valamint a **(kötelező) általános iskolai végzettséggel rendelkező, ill. azzal nem rendelkező személyek** körében a munkanélküliség abszolút csökkent, mégis ezek azok a csoportok, akiket abszolút számokban kifejezve a munkanélküliség leginkább érint.

Az osztrák állampolgársággal nem rendelkező álláskeresők aránya Bécsben 27,2%-ot, Alsó-Ausztriában 14,2%-ot és Burgenlandban mintegy 10,4%-ot tesz ki. A 2009. évhez képest feltűnő, hogy különösen Bécsben átlagon felüli mértékben nőtt a **nem osztrák állampolgárságú álláskeresők** száma, míg Burgenlandban ebben a tekintetben csökkenés mutatkozott, Alsó-Ausztriában pedig ez a szám stagnált (lásd 2. táblázat).

2. táblázat: Munkanélküliség 2009-ben és 2010-ben tartományok, nemek, életkor, végzettség szerinti bontásban, valamint a 2009 és 2010 között történt változás %-ban kifejezve

	Burgenland			Bécs			Alsó-Ausztria		
	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban
Összesen	8.297	7.811	-5,9%	73.052	74.179	1,5%	43.790	43.118	-1,5%
Nemek szerint									
Férfiak	4.752	4.516	-5,0%	44.431	44.235	-0,4%	25.723	25.033	-2,7%
Nők	3.545	3.295	-7,1%	28.621	29.944	4,6%	18.067	18.085	0,1%
Életkor szerint									
Fiatalok < 25 éves	1.260	1.161	-7,9%	10.455	10.366	-0,9%	7.309	7.084	-3,1%
Felnőttek 25-44 éves	3.817	3.528	-7,6%	38.353	38.820	1,2%	21.085	20.393	-3,3%
Idősebbek >= 45 éves	3.220	3.122	-3,0%	24.242	24.993	3,1%	15.397	15.641	1,6%
Végzettség szerint									
Felsőfokú végzettség	170	176	3,5%	4.647	5.170	11,3%	1.283	1.395	8,7%
Felsőfokú szakmai végzettség	695	695	0,0%	7.765	8.040	3,5%	3.767	3.923	4,1%
Középfokú végzettség	723	680	-5,9%	2.992	3.064	2,4%	3.199	3.142	-1,8%
Szakmunkásképző	3.478	3.289	-5,4%	18.019	17.874	-0,8%	16.511	16.097	-2,5%
Általános iskola	3.095	2.826	-8,7%	30.699	30.504	-0,6%	17.413	16.872	-3,1%
Iskolai végzettség nélkül	128	130	1,6%	8.607	9.153	6,3%	1.390	1.429	2,8%
Tisztázatlan	9	15	66,7%	324	375	15,7%	228	257	12,7%
Állampolgárság szerint									
Osztrák	7.436	6.996	-5,9%	53.978	53.987	0,0%	37.675	37.004	-1,8%
Nem osztrák	861	815	-5,3%	19.074	20.192	5,9%	6.116	6.114	0,0%

Forrás: Osztrák Szövetségi Munkaügyi, Szociális és Fogyasztóvédelmi Minisztérium Bali Web.; 2009. és 2010. évi adatok

A **gazdasági válságnak** a munkaerőpiacot is érintő kitörése óta tehát különböző változások tapasztalhatók az egyes csoportok körében:

Összességében véve a munkanélküliség továbbra is nagyobb a férfiak esetében, mint a nőknél, mivel a válság elsődlegesen és elsőként a termelői ágazat szakmáit érintette. A 2009. és 2010. év összehasonlítása azt támasztja alá, hogy most viszont a férfiaknál csökken a munkanélküliség, míg a nők esetében Alsó-Ausztriában és Bécsben emelkedés mutatkozik. Az is látszik, hogy a fiatalok körében a munkanélküliség mindhárom tartományban ismét csökkenő tendenciát mutat, míg az idősebb munkavállalók esetében a számok emelkedése figyelhető meg. A migráns munkavállalók munkanélküliségi adatai terén továbbra is emelkedés mutatkozik.

Szakmai területek szerint a három tartomány esetében megfigyelhető, hogy mennyiségileg nézve a válság során az ipart és a kisipart érintette leginkább a munkahelyek megszűnése. 2010-ben azonban éppen ezen a területen következett be érzékelhető javulás, így mintegy 2.200 fővel kevesebb az ezen a területen bejelentett álláskereső száma. Ezzel szemben Bécsben és Alsó-Ausztriában az egészségügy és az oktatás, vagy még akár a műszaki szakmákban is megfigyelhető volt az álláskereső számának emelkedése.

A nyugat-magyarországi álláskeresők összetételének áttekintése esetén az alábbi kép bontakozik ki (az értékek a 2010. éves átlagadatokat, ill. a 2009. évhez képest végbement változásokat mutatják; lásd a 3. táblázatban bemutatott áttekintést):

Míg 2008-ban Nyugat-Dunántúlon – abszolút értelemben véve – a nőket és a férfiakat közel hasonló mértékben érintette a munkanélküliség, 2009-ben és 2010-ben is a férfiak javára tolódott el ez az arány. A kimutatások azonban azt bizonyítják, hogy 2010-ben a munkanélküliség a férfiak körében nagyobb mértékben csökkent, mint a nők esetében (lásd 3. táblázat).

Amennyiben az álláskeresők korát vesszük alapul, úgy megfigyelhető, hogy Nyugat-Magyarországon a fiatal álláskeresők aránya (25 éves korig) 2010-ben csak kismértékben volt magasabb, mint Kelet-Ausztriában. Vas megyében az álláskeresőknek 16,5%-a, Győr-Moson-Sopron megyében 16,0%-a, Zala megyében pedig 15,3%-a volt 26 évnél fiatalabb. Az idősebb álláskeresők (46 éves kor feletti) tekintetében is kismértékű különbség mutatkozik az osztrák és a magyar régiók között, ez az arány Zala megyében 37,7%, Vas megyében 35,3% és Győr-Moson-Sopron megyében 32,8% volt.

A 2009. évhez képest látható, hogy a nyugat-magyarországi határmenti térségben a **fiatalok** profitáltak leginkább a munkanélküliség csökkenéséből: Győr-Moson-Sopron megyében a munkanélküli fiatalok száma 12,2%-kal csökkent, miközben 2009-ben drámai mértékben - 81,2%-kal – emelkedett ez a számadat. A másik két megyében szintén jelentősen csökkent a munkanélküli fiatalok száma (Vas megyében 16,6% és Zala megyében 12,0%). Ezzel szemben azonban az idősebb álláskeresők száma mindhárom megyében növekedett (lásd 3. táblázat).

A végzettséget figyelembe véve ugyan dominál a közép- ill. felsőfokú szakmai végzettséggel nem rendelkezők aránya, viszont nem olyan mértékben, mint a kelet-ausztriai tartományokban. Így a nyugat-dunántúli álláskeresők mintegy 29%-ának legfeljebb kötelező (általános) iskolai végzettsége van, 33%-a szakképző iskolát végzett, csupán 2%-a rendelkezik középfokú végzettséggel és 26%-a felsőfokú szakmai végzettséggel. Az álláskeresők 6%-ának van felsőfokú végzettsége.

A felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező személyek, a szakmunkások, valamint a kötelező (általános) iskolai végzettséggel rendelkezők tartoznak – számszakilag – a leginkább érintett csoportok közé. 2009-hez képest elsősorban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében emelkedett tovább a munkanélküliség, míg sok másfajta végzettségű munkavállaló esetében csökkenés mutatkozott ezen a téren, legfőképpen a szakmunkásoknál.

A tartós munkanélküliek – mint a munkaerőpiac-politikai projektek potenciális célcsoportjának – aránya 23%-ot tett ki a nyugat-dunántúli régióban, tehát 2009. óta tovább emelkedett, mégpedig 7 százalékponttal. Ezen a területen nagy különbségek vannak az egyes térségek között: 2011. januárjában Győr-Moson-Sopron megyében ez az arány 15,6%, Vas megyében 25,6%, Zala megyében pedig 26,7% volt.

3. táblázat: Munkanélküliség 2009-ben és 2010-ben megyék, nemek, életkor és végzettség szerinti bontásban, valamint a 2009. és 2010. között történt változás %-ban kifejezve

	Győr-Moson-Sopron			Vas			Zala		
	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban	Abszolút számban 2009	Abszolút számban 2010	Változás %-ban
Összesen	14.286	13.786	-3,5%	12.043	11.465	-4,8%	18.351	17.513	-4,6%
Nemek szerint									
Férfiak	7.605	6.970	-8,3%	6.562	6.075	-7,4%	9.950	9.257	-7,0%
Nők	6.681	6.816	2,0%	5.481	5.391	-1,6%	8.401	8.256	-1,7%
Életkor szerint									
Fiatalok < 26 év	2.508	2.202	-12,2%	2.268	1.892	-16,6%	3.053	2.688	-12,0%
Felnőttek 26-45 év	7.394	7.065	-4,4%	5.932	5.523	-6,9%	8.725	8.223	-5,8%
Idősebbek >= 46 év	4.385	4.519	3,1%	3.845	4.050	5,3%	6.575	6.602	0,4%
Végzettség szerint									
Felsőfokú végzettség	1.023	1.155	12,9%	617	658	6,6%	859	917	6,8%
Felsőfokú szakmai végzettség	3.796	3.892	2,5%	3.158	3.018	-4,4%	4.192	4.126	-1,6%
Középfokú végzettség (szakiskola)	355	353	-0,6%	157	161	2,5%	423	408	-3,5%
Szakkunaképző	5.059	4.579	-9,5%	4.020	3.681	-8,4%	6.140	5.644	-8,1%
Általános iskola	3.747	3.468	-7,4%	3.840	3.693	-3,8%	5.664	5.423	-4,3%
Iskolai végzettség nélkül	305	339	11,1%	252	254	0,8%	1.070	996	-6,9%
Tisztázatlan	1	-		1	-		3	-	

Forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁSZF), nemzeti számítás.

A **gazdasági válság** hatásai Magyarországot súlyosabban érintették, mint Ausztriát, azonban ma már a három magyarországi megyében is csökkenőben van a munkanélküliek száma. 2009-hez képest a munkanélküliség százalékos csökkenése nagyobb mértékű volt, mint az osztrák régiókban, habár ennek kapcsán figyelembe kell venni azt is, hogy ezek az adatok 2009-ben drámai módon megemelkedtek.

A munkanélküliség legfőként az idősebb álláskeresőket, valamint a szakmai és a kötelező (általános) iskolai végzettséggel rendelkezőket érintette, viszont az összehasonlítás alapját képező időszakban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében emelkedett a leginkább a munkanélküliség.

Összefoglalva a határmenti térségre vonatkozóan megfigyelhető, hogy a válság általi érintettség hasonló mintázatot mutat, még akkor is, ha az egyes tartományokban, ill. megyékben árnyalatbeli eltérések figyelhetők meg. Ezenkívül feltűnő még a nyugat-magyarországi határtérségben a szakmai végzettséggel rendelkezők – tehát szakkunaképzők - nagyfokú érintettsége is.

FACTBOX: Központi mutatószámok 2010*

	Kelet-Ausztria – NUTS 2 szintek				Nyugat-Dunántúl			
	Burgenland	Alsó-Ausztria	Bécs	Teljes NUTS 1 régió Kelet-Ausztria 2008	Győr-Moson-Sopron	Vas	Zala	Teljes NUTS 2 régió Nyugat-Dunántúl
Lakosság	281.157↔	1.587.119↔	1.675.125↔	3.543.401	444.384↔↔	261.877↔↔	291.678↔↔	998.187↔↔*
GDP / fő 2007 (vársárlóerő paritáson (EU 27=100))	123 (AUT)				63 (HU)			
Inflációs ráta Ø 2009	1,8 (AUT)				5,7 (HU)			
Aktivitási ráta	74,2%	75,1%	79,2%	-	66,0%**	64,8%**	63,5%**	65,0%
Nők	67,7%	69,4%	67,9%	-	58,6%	59,8%	59,2%	59,2%
Férfiak	80,6%	80,8%	78,8%	-	73,3%	69,9%	67,5%	70,8%
Foglalkoztatási ráta	71,3%	72,3%	67,8%	70,1%	61,4%**	58,1%**	56,0%**	59,0%
Nők	64,9%	67,0%	63,5%	65,2%	54,4%	55,0%	53,4%	54,2%
Férfiak	77,6%	77,6%	72,3%	75,1%	68,4%	61,2%	58,7%	63,7%
Munkanélkülsi ráta (Labour-force-konceptió)	3,9%	3,6%	7,4%	5,4%	6,9%**	10,4%**	11,8%**	9,2%
Nők	4,1%	3,4%	6,4%	4,9%	7,2%	8,1%	10,4%	8,4%
Férfiak	3,7%	3,8%	8,2%	5,9%	6,7%	12,5%	13,1%	9,9%

*= Az aktivitási, valamint a foglalkoztatási ráta a 15-64 évesek korcsoportján alapul. Az osztrák térségek munkanélküliségi rátája a 15. éven felülieket foglalja magában, a magyar megyék esetében a 16-62 év közöttieket. Az egyes térségek adatai (Burgenland, Alsó-Ausztria, stb.) nemzeti adatokon alapulnak.

** = a magyar megyékre vonatkozó ráták az ILO nemzeti számításon alapulnak. (15-64 év)

Forrás: EUROSTAT, KSH – Központi Statisztikai Hivatal; Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁSZF); Statisztika Ausztria

3 A vállalati felmérés eredményei

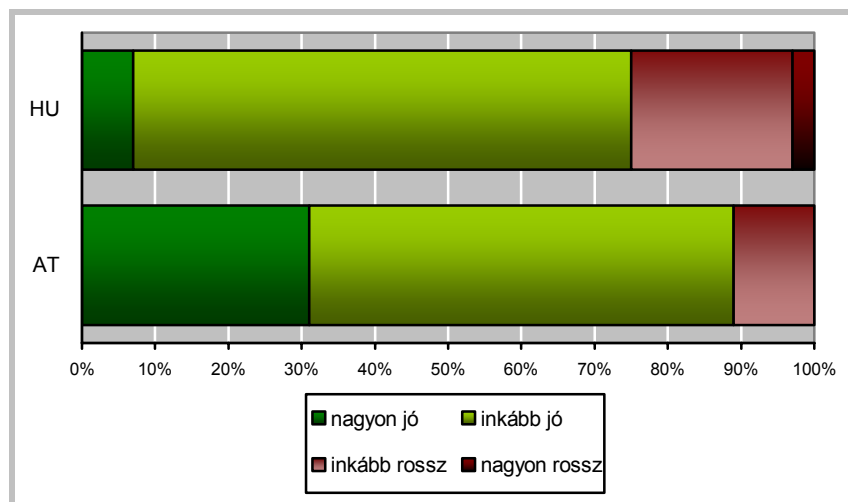
A 2011. évi EXPAK AT.HU integrációs monitor számára készült telefoninterjú felmérésen 100 osztrák határmenti valamint 111 magyar vállalat vett részt. A telefonos felmérés elkészítésére 2011. februárjában és márciusában került sor, a kérdések pedig a 2010. év gazdasági helyzetére, a 2011-re prognosztizált fejlődésre, valamint az osztrák munkaerőpiac megnyitásának várható hatásaira vonatkoztak. A mintában valamennyi gazdasági ágazathoz, vállalati struktúrához és méretcsoporthoz tartozóan képviseltették magukat a cégek, és az általuk megfogalmazott vélemények a határmenti térség aktuális gazdasági helyzetéről adnak hangulatképet. A 2010. évi felmérés során döntőrészt ugyanazokat a vállalatokat kérdezték meg, mint 2009-ben, ennek megfelelően nyomon lehet követni a hangulatkép időbeli alakulását.

3.1 Általános hangulatkép 2011-ben

A 2011. évi felmérés keretében, az adott **vállalat jelenlegi helyzetének** megítélésére irányuló kérdés az előző évekhez hasonlóan most is jelentős különbségekre világított rá az osztrák, valamint a magyar vállalatok között (az osztrák és magyar vállalatok összehasonlítását azok eltérő szektorális összetétele, vállalatmérete és ágazati

hovatartozása miatt mindig óvatosan kell kezelni): általánosságban elmondható, hogy az osztrák oldalon a cégek optimistábban ítélik meg a helyzetet, mint a magyar oldalon. Azonban a határ mindkét oldalán határozottan pozitív tendencia figyelhető meg, amely elsősorban a magyar oldalon erőteljesebb: míg 2009-ben a magyar vállalatoknak csupán mintegy 40%-a nyilatkozott úgy, hogy „nagyon jó” vagy „jó” a gazdasági helyzete, ez az arány az idén 75%-ot tesz ki. Az osztrák oldalon megkérdezett vállalatok körében is magasabb ez az érték, amely a 2009. évi 75%-ról 2011-ben 89%-ra emelkedett. A vállalatok tehát a jövőt mindenképpen pozitívan ítélik meg és ennek alapján úgy tűnik, hogy a válságból sikerült nagyrészt kilábalniuk.

4. ábra: A vállalatok jelenlegi helyzetének megítélése

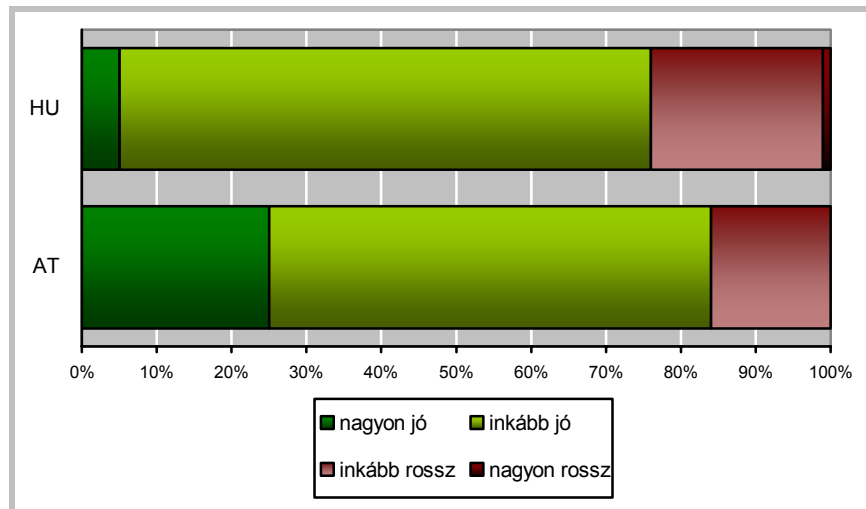

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 98, HU n 104

Ebben az összefüggésben érdekesnek tűnik az előző évi felmérés során megfogalmazott, a 2010-es évre vonatkozó megítélésnek a vállalatok jelenlegi tényleges helyzetével történő összehasonlítása is. Ebből kiderül, hogy a gazdasági helyzet az eredetileg vártnál jobban alakult. A magyar vállalatok mintegy 46%-a, az osztrák vállalatoknak pedig egyharmada számított arra, hogy a helyzet romlani fog, míg a jelenlegi helyzetet a magyar vállalatoknak már csak 30%-a, az osztrák vállalatoknak pedig 11%-a ítéli (inkább) rossznak.

A **2011. évre vonatkozó megítélést** (lásd 5. ábra) újfent az osztrák és a magyar vállalatok közötti különbségek jellemzik, amelyek azonban évről évre csökkennek: míg az osztrák vállalatoknak az egynegyede a 2011. évre vonatkozóan abból indul ki, hogy „nagyon jól” fog alakulni a gazdasági helyzet, addig a magyar vállalkozóknak mindösszesen 5%-a vélekedik ugyanígy. A határmenti térség mindkét oldalán az osztrák vállalatok 60%-a, valamint a magyar vállalatok 71%-a abból indul ki, hogy a helyzet „inkább jól” fog alakulni. Ennek ellenére a magyar vállalatok 22%-a tart attól, hogy inkább romlani fog a gazdasági helyzetük, Ausztriában a vállalatok 16%-a vélekedik így. 1%-ot tesz ki azon vállalatok aránya, akik a helyzet nagyon rossz alakulását feltételezik, ez tehát nem számottevő.

5. ábra: A vállalatok gazdasági helyzetének megítélése 2011-ben

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 93, HU n 101

Azok a vállalkozások, amelyek a gazdasági helyzetet 2011-ben (inkább) pozitívnak ítélik, ennek okát elsősorban abban látják, hogy növekvő kereslettel ill. konstans kereslettel/megrendelésekkel számolnak. Néhányan úgy vélekednek, hogy úgynevezett „válságbiztos” ágazatban (például az egészségügyben) dolgoznak. Ezzel szemben azok a vállalatok, amelyek a helyzet romlásával számolnak, az inkább pesszimista megítélés okaként a fix megrendelések hiányát, valamint a megrendelések tekintetében megnyilvánuló bizonytalan helyzetet említik. Jóval kisebb számban említették okként például a bizonytalan jövőbeni kilátásokat, vagy az állami támogatásoktól való függést, amelyek a várható nehéz gazdasági feltételek okaként szóba jönnének. Ebben az összefüggésben az emelkedő nyersanyagárakat nevesítették néhány esetben, mint problémát.

3.2 A munkaerőpiac megnyitása és annak várható hatásai

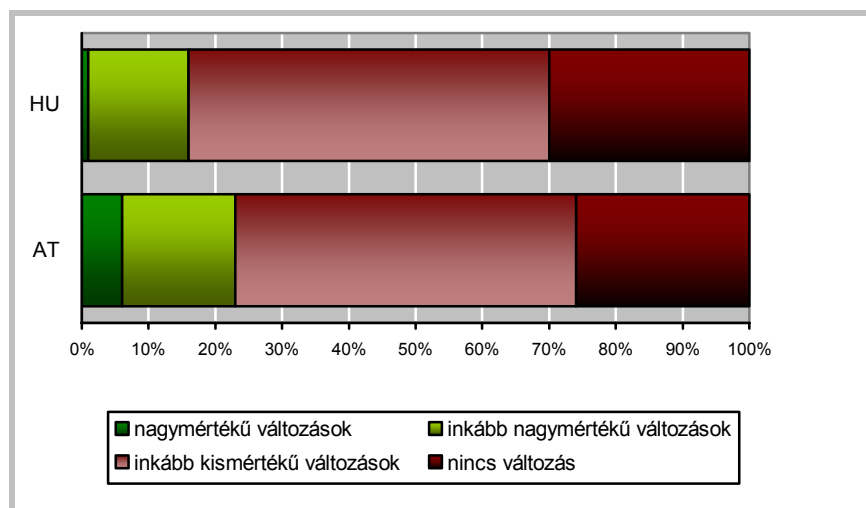
Mivel az osztrák munkaerőpiac 2011. május 1-jével történő megnyitására hamarosan sor kerül, ezért az ebben az évben készült vállalati felmérésnek is ez volt az egyik súlyponti témája. A munkaerőpiac megnyitása folytán várható változásokra irányuló kérdéssel kapcsolatosan most első alkalommal mutatkozik kiegyensúlyozott megítélés a megkérdezett osztrák és vállalatok között. A magyar vállalatoknak mintegy 30%-a és az osztrák vállalatoknak 26%-a nem számít semmilyen, a munkaerőpiacot érintő változásra a nyitást követően. A vállalatoknak valamivel több, mint a fele (AT: 51% és HU: 54%) számol kisebb változásokkal, továbbá az osztrák vállalkozásoknak mintegy negyede és a magyar cégeknek 16%-a vár nagyon komoly vagy komoly változásokat. (Lásd 6. ábra).

A konkrét változásokra irányuló kérdésre adott válaszok az aktuális politikai vitákat tükrözik vissza. Míg azok az osztrák vállalatok, amelyek változással számolnak azt hangsúlyozzák, hogy a munkaerő-kínálat terén bővülés fog bekövetkezni, addig a magyar vállalkozások mindenekelőtt a szakképzett munkaerő elvándorlásának veszélyétől tartanak.

Az osztrák vállalatok ebben a tekintetben nem csak a munkaerő-kínálat bővülésére számítanak, hanem az „olcsóbb” munkaerő megjelenésére is. Legfőképpen az alacsony végzettséget igénylő szakmák terén várható nagyobb számú munkaerő érkezése az új tagországokból, de még az olyan ágazatokban is, mint az egészségügy / ápolás, idegenforgalom és építőipar. Pozitívumként emelik ki, hogy ezáltal gyorsabbá válik a külföldi munkaerő toborzása, és ez a szakemberek iránti kereslet kérdésére egyszerű megoldást kínál. Ugyanakkor azonban felvetődik az osztrák munkaerő ennek következtében történő esetleges kiszorításának veszélye is, és az új tagországokból érkező munkaerő-kölcsönző cégek témája is felmerül ebben az összefüggésben.

Ugyanakkor a magyar cégek a szakképzett munkaerő elvándorlásától tartanak, amely a magyar oldalon szakmunkáshiányt eredményezhet. Ebben az összefüggésben azonban figyelembe kell venni azt is, hogy a szakképzett munkavállalók számára ez a lehetőség már az osztrák munkaerőpiac megnyitása előtt is adott volt, és a szakértők éppen ezért nem prognosztizálnak semmilyen drámai emelkedést a munkaerő elvándorlása kapcsán.

6. ábra: A munkaerőpiac megnyitása kapcsán várható változások

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 99, HU n 98

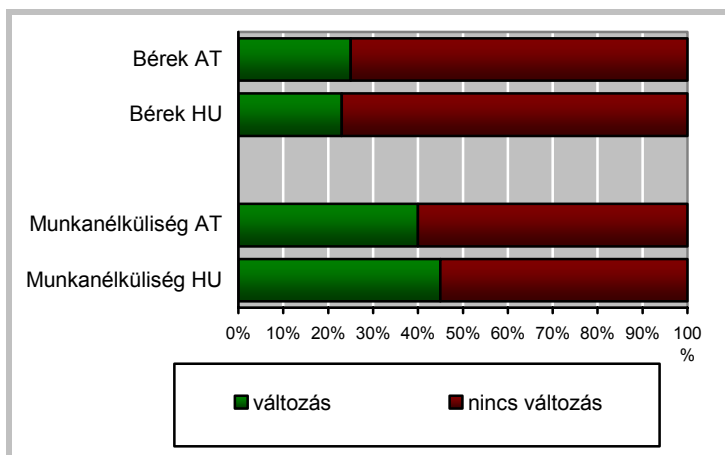
Mivel az osztrák munkaerőpiac megnyitásával kapcsolatban az ország munkaerőpiacán bekövetkező változásokat inkább kismértékűnek ítélik, ezért az sem meglepő, hogy sem a munkanélküliség, sem pedig a bérek ill. fizetések tekintetében az adott országban nem számítanak komoly változásokra.

A megkérdezett osztrák és magyar vállalatok mintegy egynegyede vélekedik úgy, hogy a bérek és a fizetések terén változás fog bekövetkezni. Osztrák oldalon az esetleges változások kapcsán inkább a bérek csökkenésével számolnak, ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a kollektívszerződésekbe épített védőmechanizmusok hatása érvényesülni fog. Emellett a munkaerőpiacon megjelenő növekvő munkaerő-kínálat okán a munkavállalók körében nagyobb lesz a konkurencia miatt érzékelhető nyomás és ez bérdömpinget eredményezhet. Kicsit meglepő, hogy Magyarországon inkább a bérek emelkedésére számítanak, legfőképpen a hiányszakmákban.

A megkérdezett személyek túlnyomó része a munkanélküliségnek az adott országban történő alakulása tekintetében sem vár változást: az osztrák oldalon a megkérdezettek

45%-a számít valamilyen változásra, ez az arány valamivel magasabb, mint a magyarországi 40%. Az új tagországokból érkező nagyobb munkaerő-potenciál okán Ausztriában a munkanélküliség emelkedésére számítanak, amely a legtöbb esetben azonban csak kismértékű lenne. Vannak olyan feltételezések, hogy ez olyan ágazatokat, mint pl. az építőipar erőteljesebben fog érinteni, mint más ágazatokat és hogy ez inkább az alacsonyabb végzettségű munkavállalók körében fog jelentkezni. Ezzel szemben a magyar oldalon a munkanélküliség enyhe csökkenésével számolnak, ami elsősorban az osztrák határmenti térségben lehet érzékelhető.

7. ábra: A munkanélküliség valamint a bérek / fizetések terén bekövetkezett változások

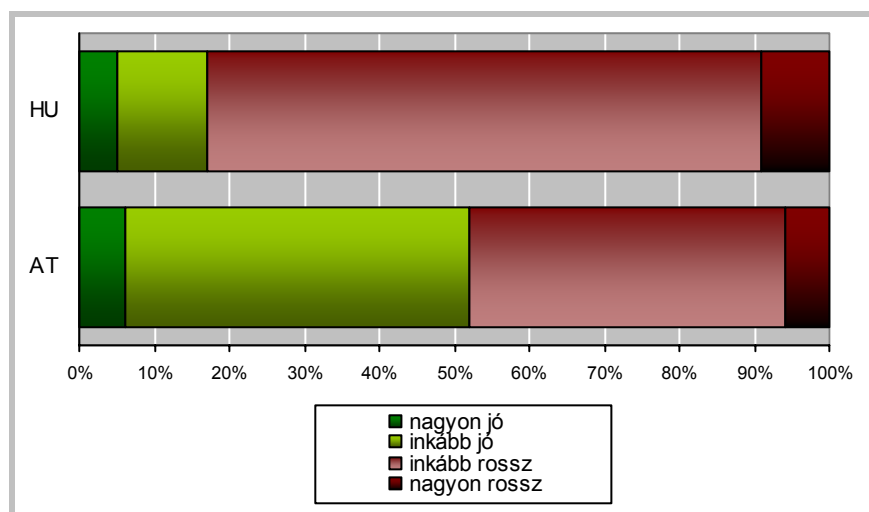

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 99, HU n 108

Ebben az összefüggésben felvetődik természetesen a kérdés, hogy mennyire tájékozottak az érintett vállalatok és mennyire részesültek alapos felkészítésben az osztrák munkaerőpiac megnyitását illetően. Ennek kapcsán kitűnik, hogy a megkérdezett vállalatok közül erre sokan nem válaszoltak, és a 111 magyar vállalat közül csak 42 foglalt állást ezzel a kérdéssel kapcsolatosan, és ők a felkészítést túlnyomórészt rossznak értékelték: csak mintegy 17%-nak volt az a véleménye, hogy a magyar oldali felkészítés jó vagy inkább jó volt, míg ezt 83%-uk inkább rossznak vagy nagyon rossznak tartotta. Elsődleges azt a kritikát fogalmazták meg, hogy a témával kapcsolatosan a magyar oldalon alig van valamilyen tájékoztató anyag.

Az osztrák oldalon valamivel pozitívabb a kép: a megkérdezettek 6%-a nagyon jónak értékeli a felkészítést, 46%-a inkább jónak és mintegy 48%-a inkább rossznak vagy nagyon rossznak. Az osztrák vélemények tehát valamivel jobban eltérnek egymástól: a megkérdezettek egy része kielégítőnek érzi a kapott tájékoztatást, míg másik része úgy érzi, hogy nem részesült elegendő tájékoztatásban. Ebben az összefüggésben gyakran említésre kerül az is, hogy a munkaerőpiac megnyitásának időpontja ugyan már hosszabb idő óta ismert, de alig folyt ezzel kapcsolatosan valamilyen felkészítés. A megkérdezettek részben úgy gondolják, hogy aggályokat, félelmeket keltenek anélkül, hogy erre megfelelő válaszigényeket kidolgoznának. Ugyanakkor pozitívan kiemelik az AMS vagy a Gazdasági Kamara által nyújtott információs lehetőségeket. A megkérdezettek közül néhányan önkritikusak voltak és azt mondták, hogy csekélymértékű volt a saját érdekek felismerése a szükséges információk beszerzését illetően.

8. ábra: A munkaerőpiac megnyitására való felkészítés

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 65, HU n 42

Ez alapján viszont nem is meglepő, hogy az osztrák vállalatoknak csak 8%-a, a magyar cégeknek pedig 5%-a készült fel a munkaerőpiac megnyitására. A felkészítést, felkészülést illetően a következőket sorolták fel: az osztrák oldalon a pályázatok nyilvántartása, a német nyelvtanfolyamokra vonatkozó ajánlatok, marketingstratégiák kidolgozása a Magyarországra történő értékesítés terén, a magyarországi munkaerő-kölcsönző cégekkel való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, valamint hirdetések megjelentetése a szomszédos országban. A magyar oldalon a felkészítési stratégia természetesen másképpen néz ki: itt a kulcspozíciókban és a hiányszakmákban dolgozók béreinek az emelése került szórványosan szóba, valamint a munkatársak karriertervezése.

Annak ellenére, hogy a szakképzett munkaerő hiánya a határ mindkét oldalán aktuális témának számít, a megkérdezett vállalatoknak csak elenyésző része (4%-a) mondta azt, hogy a jövőben külföldön is fog munkaerőt keresni. Az osztrák fél Magyarországon valamennyi végzettségi szinten keres munkaerőt, míg a magyar fél inkább közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezőket keres Ausztriában – habár nagyon kis számban.

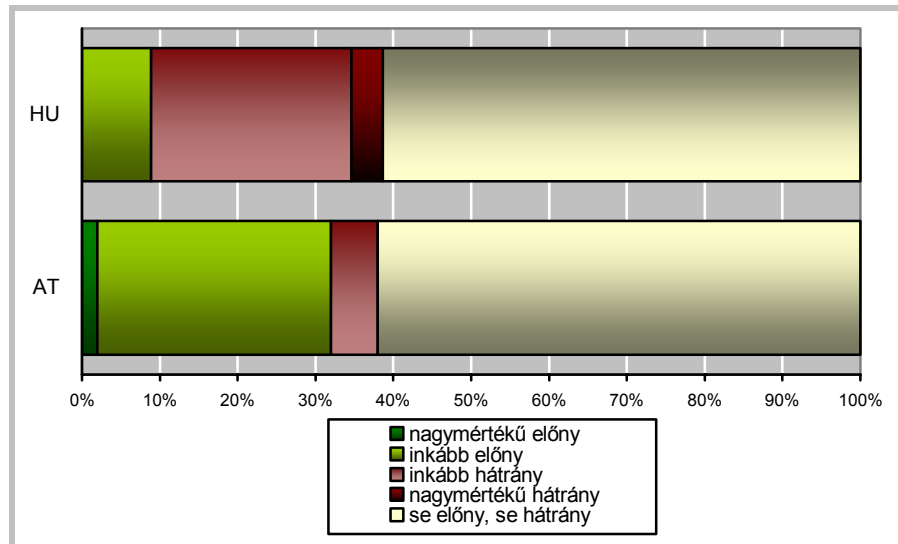
Az interjú során megkérdezettek közül csak kevesen nyilatkoztak a toborzás lehetséges módjáról is. Az osztrák oldalon az osztrák és a magyar médiákban megjelenő álláshirdetéseket, a magyar munkaerőpiac és az AMS segítségével történő munkaerő-keresést, az információ szájhagyomány útján történő terítését és a magán munkaerő-közvetítőket említik. A magyar fél részéről kizárólag az osztrák médiák, az AMS, valamint a magán munkaerő-közvetítők szerepelnek a felsorolásban.

A magyar vállalatok 9%-a tervez valamilyen akciót Ausztriában a munkaerőpiac megnyitását követően, ezek körébe sorolják például a már egyébként is meglévő együttműködések folytatása mellett az új üzleti kapcsolatoknak a kiépítését, valamint különböző szolgáltatásoknak az Ausztriában történő nyújtását. Az osztrák oldalon a megkérdezett vállalatok 7%-a tervez valamilyen magyarországi akciót, és itt is az együttműködés további kiépítését – akár valamely EU-projekttel összefüggésben is –, valamint az új ügyfelek megnyerését célzó fokozottabb reklámtevékenységet említik legtöbbször.

Mint ahogyan azt a megkérdezett vállalatok nagy része már jelezte, úgy vélik, hogy a munkaerőpiac megnyitásának inkább csekély vagy alig érezhető hatása lesz csupán,

így a magyar és az osztrák vállalatoknak nyilvánvalóan több mint a fele a saját cégük vonatkozásában nem számol semmiféle előnnyel vagy hátránnyal. A felmérés eredményei alapján az osztrák cégek inkább előnyökre, míg a magyar cégek inkább hátrányokra számítanak.

9. ábra: A vállalatokra gyakorolt várható hatás

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2011: AT n 97, HU n 108

A magyar vállalatok részéről várt hátrányok elsődlegesen abból a félelemből fakadnak, hogy a magyar szakképzett munkaerő Ausztriába vándorol és a vállalatok saját munkaerőigényüket így nem fogják tudni már kielégíteni. Ugyanakkor azt is hangsúlyozzák, hogy a nyelvtudás hiánya, mint gátló tényező továbbra is fennáll és ezért az Ausztriába való elvándorlás valószínűleg mérsékelt keretek között fog maradni. Lehetséges előnyként említik a regionális munkaerőpiac megélénkülését, valamint a munkanélküliség csökkenését.

Osztrák oldalon ezzel szemben leggyakrabban a bővülő munkaerő-potenciálban látják az előnyöket – leginkább a szakképzett munkaerő esetében -, és ezzel kapcsolatosan abban, hogy a munkavállalók alkalmazása - mentesülvén a plusz bürokratikus akadályoktól - egyszerűbbé válik. Néhányan megemlítették, hogy éppen a segédszaktárkban lesz majd a munkaerő alkalmazása kevésbé bürokratikus. Volt aki azt hangsúlyozta, hogy például az ápolás és az idegenforgalom területén már most is nagy számban dolgoznak magyar munkavállalók és ezért úgy gondolják, hogy a munkaerőpiac megnyitása folytán jelentkező változások mérsékeltnek lesznek. Ugyanakkor azonban felmerülnek olyan félelmek is, hogy megnövekedhet Ausztriában például a magyar cégek által nyújtott szolgáltatások kapcsán a belföldi szolgáltató vállalatokra gyakorolt konkurencia nyomása.

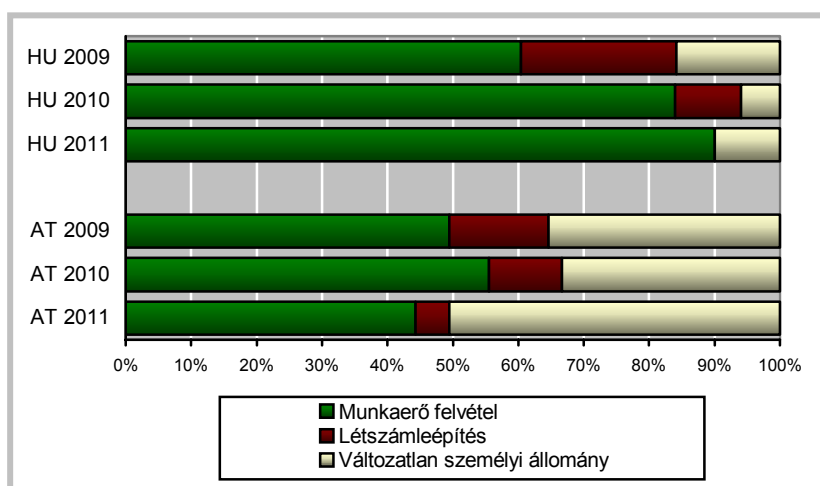
3.3 A foglalkoztatás helyzete 2010-ben és 2011-re várható alakulása

A felmérés jelen eredményeinek alapját a vállalatok tekintetében egy harmadik panelfelmérés képezi, és a kiértékelések azt támasztják alá, hogy a foglalkoztatási helyzet rendkívül pozitívan alakult: 2008-ban és 2009-ben a megkérdezett vállalatok 55%-ánál volt létszámbővítés, 2010-ben pedig ez az osztrák vállalatok 66%-áról, a magyar cégek esetén pedig 97%-ukról volt ez elmondható.

Hogyan néz ki – visszatekintve - ténylegesen a **2010. évre vonatkozó helyzet** a megkérdezett vállalatok szemszögéből?

A magyar vállalatok 84%-a valamint az osztrák vállalatok 55%-a nyilatkozta azt, hogy 2010-ben több munkatársat vettek fel, mint amennyit elbocsátottak. Ez lényegesen felette van annak az értéknek, amelyet az előző évi felmérés során a tervezett létszámbővítéssel kapcsolatban megadtak, amely érték Magyarországon 60%, Ausztriában 40% volt. Ezek szerint a vizsgált régiók gazdaságának helyzete 2010-ben lényegesen jobban alakult annál, mint ahogyan azt eredetileg feltételezték. Ennek ellenére a magyar cégek 10%-a, az osztrák vállalatoknak pedig 12%-a nyilatkozta azt, hogy több munkavállalót bocsátottak el, mint amennyit felvettek (lásd 10. ábra). A vállalatok méretét figyelembe véve, a magyar oldalon főleg a nagy (250 munkavállaló fölötti létszámmal rendelkező) cégek voltak azok, amelyek létszámbővítésről ill. létszámleépítésről számoltak be. Osztrák oldalon inkább a közepes és nagyvállalatok azok, ahol létszámbővítés történt, míg a kisebb cégek a helyzet változatlan mivoltáról vagy csökkenésről számoltak be.

10. ábra: A munkaerő állományának (várható) alakulása 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010: AT n 99, HU n 108

Azon cégek esetében, amelyek részletesebb adatokat közöltek arra vonatkozóan, hogy hány főt **vettek fel, ill. építettek le 2009-ben**, kitűnik, hogy a magyar vállalatokat

nagyobb fokú fluktuáció jellemezte. A megkérdezett magyar vállalatok több mint 3.120 fő felvételéről, valamint mintegy 1.150 dolgozó elbocsátásáról számoltak be. Osztrák oldalon valamivel több, mint 1.000 főt vettek fel újonnan, viszont 1.060 személyt el is bocsátottak, habár ez a számadat egy vállalatnál történt nagymértékű - 800 fős - létszámleépítése miatt ilyen magas. Önmagában csak a vállalatok felmérésének adatai alapján tehát alapvetően pozitív képet kapnánk a foglalkoztatásnak a határmenti régióban történő alakulásáról.

A **2011. évre** vonatkozó **várakozások** lényegesen optimistábbak, mint az előző évi felmérés során megfogalmazottak. A megkérdezett cégek közül sokan abból indulnak ki, hogy növelni fogják munkavállalók számát, legfőképpen a magyar oldalon nagyon pozitív értékek figyelhetők meg – , ahol a vállalatok 98%-a számol létszám bővítéssel. Osztrák oldalon ez az arány csupán 46% és ez az előző évi 40%-os értékhez képest valamivel optimistább. A megkérdezett vállalatoknak csupán 5%-a számol létszámleépítéssel.

A munkaerő-felvétel vonatkozásában tervezett nagyságrendek jóval meghaladják az előző évi felmérés során közölt adatokat: összességében 3.650 fő felvételét tervezték (a 2009. évi 1.500 fővel szemben); mintegy 950 főt az osztrák cégek és több mint 1.750 főt a magyar vállalatok. Az osztrák oldalon tervezett 100 fős és a magyar oldalon mintegy 10 fő esetében tervezett felmondással – a magyar vállalatoknak csak 4 %-a tervez létszámcsökkentést 2011-ben - a leépítésre vonatkozó szám adatok is lényegesen a 2010. évi adatok alatt mozognak, amikor is 160 munkavállaló elbocsátását tervezték.

Összességében véve az osztrák vállalatoknak több mint a fele és a magyar vállalatoknak mintegy 10%-a számol személyi állományának változatlan szinten tartásával 2011-ben.

3.4 A munkaerő-igény alakulása 2011-ben: munkaerő-felvétel és létszámleépítés szakképesítés és szakmák szerint

Amennyiben a cégek 2011-ben új munkavállalók felvételét tervezik (AT: 43%, HU: 60%), akkor a legjobb kilátással a középfokú végzettségűek rendelkeznek. A munkaerő-felvételt tervező cégek mintegy 45%-a az ilyen fokú végzettséget igénylő területeken keres dolgozókat (AT: 38%, HU: 51%). Mind az osztrák mind pedig a magyar vállalatoknak egyötöde tervezi azt, hogy túlnyomórészt magas szintű szakképesítést igénylő területen fognak új munkavállalókat alkalmazni (AT: 22%; HU: 20%). Különbségeket mutat ezzel szemben a felmérés az alacsonyabb szakképesítés vonatkozásában: magyar oldalon inkább az alacsonyabb végzettséget igénylő területeken tervezik az állások betöltését (HU: 32%, AT: 9%).

Csak kevés vállalat tervezte a felmérés időpontjában azt, hogy csökkenteni fogja személyi állományának létszámát a 2011-es év folyamán. Ez az arány az osztrák vállalatok körében 8%, míg a magyar oldalon 4% volt. Ezen vállalatok tájékoztatása szerint a tervezett álláshelyek számának csökkenése az alacsonyan és közepesen képzettek területét fogja leginkább érinteni.

A megkérdezett vállalatok létszámra vonatkozó terveit összességében véve rendkívül pozitív dinamika jellemzi. Mely szakmák esetében várható növekvő kereslet 2011-ben? A konkrétan megnevezett egyes szakmák, amelyek esetében felvételt és/vagy

elbocsátást terveznek, nagyon nagy szórást mutatnak az összes gazdasági ágazatot lefedő mintában.

Ezért a következő áttekintés a szakmák szakmacsoportok szerinti összegzésén alapul. Azokat a vállalatokat veszi figyelembe, amelyek egy bizonyos szakmacsoportban új munkaerő felvételét, vagy elbocsátásokat terveznek és ennek folytán nem ad tájékoztatást a várható nagyságrendekre vonatkozóan. Ez az eredmény, az alapjául szolgáló kérdőívek száma okán is, hangulatképként értendő.

Az eredményekből látható, hogy számos szakmacsoportban több vállalat tervez létszám bővítést, mint elbocsátást. Ezen kategorizálás alapján a magyar oldalon egyetlen egy szakmacsoport sem esik a „vesztesek” kategóriájába. A vállalatok az alábbi szakmaterületek esetében számolnak különösen gyakran azzal, hogy a munkaerő-keresés nehézségekbe fog ütközni: fémkitermelés és fémmegmunkálás, mechatronika és villamosgépészet, gép-, berendezés- és készülékgyártás, szerszámkészítő- és lakatosszakmák, de olyan területeken is, mint a ruházatgyártás valamint raktározás, szállítás és logisztika.

Ebben az összefüggésben az osztrák oldalon az egészségügyi szakmákat kell még megemlíteni, valamint a gépjárműszerelői és az idegenforgalmi szakmákat. Ezzel szemben a segédszakmák, a közlekedés, a szállítás és a szállítási szolgáltatások valamint a textilipar területén a munkaerőigény csökkenése tapasztalható.

3. táblázat: A munkaerőigény alakulása szakmaterületenként 2010-ben

Ausztia: szakmaterületek és szakmacsoportok – győztesek/vesztesek*			Magyarország szakmaterületek és szakmacsoportok – győztesek/vesztesek *		
Szakmaterület	Szakmacsoport		Szakmaterület	Szakmacsoport	
Egészségügy és gyógyítás	Betegápoló-személyzet és szülésznők	↗	Segédszakmák és kisegítő munkaerők	Gyártó-, építőipar és mezőgazdaság	↗
	Orvosi szakmák	↗		Kereskedelem, szállítás és irodai szakmák	↗
	Orvosi segédszakmák	↗		Takarítás, karbantartás és kiszolgáló szolgáltatások	↗
Iroda, gazdaság, pénzügy és jog	Gazdasági és adótanácsadás, Controlling	↗	Közlekedés, szállítás és szállítási szolgáltatások	Raktározás, szállítás, expedíció és logisztika	↗
	Bank és biztosítás	↗	Elektrotechnika, elektronika és távközlés	Mechatronika és villamosgépészet	↗
	Vezetés és szervezés	↗	Kereskedelem és értékesítés	Tanácsadás, beszerzés és értékesítés	↗
	Titkárság és asszisztencia, ügyintézés	↗	Pénztár és kereskedelmi segédszakmák	Pénztár és kereskedelmi segédszakmák	↗
	Marketing, reklám és PR	↗	Textil, divat és bőr	Ruhakészítés és textilfeldolgozás	↗
Információs technológia	Szoftvertechnika és programozás	↗	Vegyipar, műanyag, nyersanyag és bányászat	Vegy- és műanyagok	↗ ↗
Gépek, gépjármű és fémipar	Gépjárműszerelés és szerviz	↗	Gépek, gépjármű és fémipar	Szerszámkészítő és lakatosszakmák	↗
Szálloda- és vendéglátóipar	Konyhai és felszolgáló szakképzett munkaerő	↗		Gépjárműszerelés és szerviz	↗
	Konyhai kisegítő	↗		Gép-, berendezés és készülékgyártás, szervizelés	↗
Segédszakmák és Kisegítő munkaerők	Takarítás, karbantartás und szolgáltatások	↗		Fémkitermelés és feldolgozása	↗

Ausztria: szakmaterületek és szakmacsoportok – győztesek/vesztések*			Magyarország szakmaterületek és szakmacsoportok – győztesek/vesztések *		
Szakmaterület	Szakmacsoport		Szakmaterület	Szakmacsoport	
Kereskedelem és értékesítés	Tanácsadás, beszerzés és értékesítés	↗	Szálloda- és vendéglátóipar	Konyhai és felszolgáló szakképzett munkaerő	↗
Elektrotechnika, elektronika és távközlés	Energia- és berendezéstechnika	↗		Szobalány, konyhai kisegítő	↗
Építőipar, kapcsolódó szakmák, fa	Állványozás, élőkészítő építési munkák és egyéb	↗	Mezőgazdaság, kertészet és erdőgazdálkodás	Mezőgazdaság és állatgazdálkodás	↗
	Magasépítés és építéstechnika	↗	Információs technológia	Szoftvertechnika és programozás	↗
Szociális terület, nevelés és oktatás	Iskola, továbbképzés és főiskola	↗	Iroda, gazdaság, pénzügy és jog	Vezetés és szervezés	↗
Utazás, szabadidő és sport	Utazás és szabadidő-szervezés	↗		Titkárság és asszisztencia, ügyintézés	↗
Gépek, gépjármű és fémipar	Gép-, berendezés és készülékgyártás, szervizelés	↔	Gazdasági és adótanácsadás, Controlling	Gazdasági és adótanácsadás, Controlling	↗
Segédszakmák és Kisegítő munkaerők	Gyártó-, építőipar és mezőgazdaság	↘		Építőipar, kapcsolódó szakmák, fa	Állványozás, élőkészítő építési munkák és egyéb
	Irodai kisegítő szakmák	↔	Magasépítés és építéstechnika		↗
Közlekedés, szállítás és szállítási szolgáltatások	Raktározás, szállítás, expedíció és logisztika	↘	Mélyépítés		↗
Textil, divat és bőr	Ruhakészítés és textilfeldolgozás	↘	Élelmiszeripar	Élelmiszergyártás és értékesítés	↗
			Biztonsági szolgáltatás	Őrző-védő szolgálat	↗

Az áttekintés a megkérdezett cégek számának összehasonlításán alapul, amelyek bizonyos területen új munkaerő felvételét, ill. elbocsátását tervezik.

↗ = Több megkérdezett cég tervez felvételt, mint elbocsátást az adott szakmacsoportban. ↔ Azon cégek száma, amelyek létszámbővítést terveznek, ugyanolyan magas, magas, mint azoké, amelyek elbocsátásokat terveznek ↘ Több cég tervez elbocsátást, mint felvételt az adott szakmacsoportban.

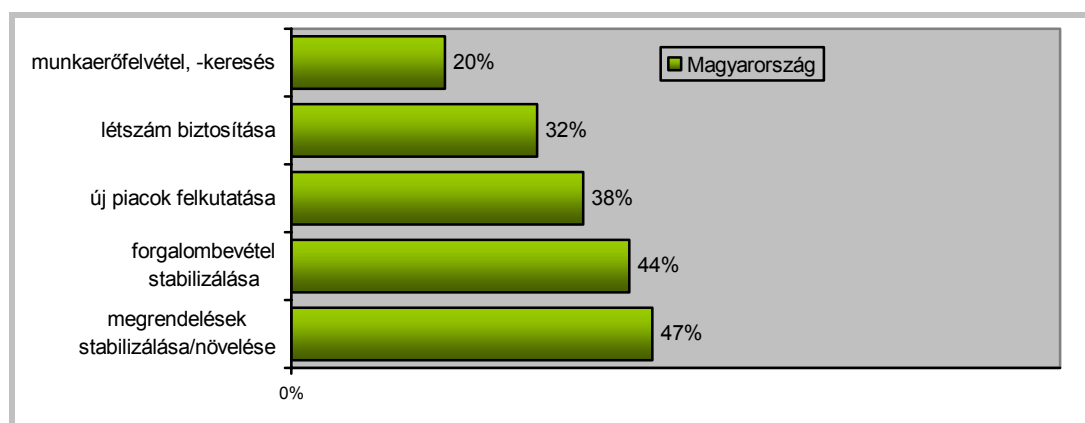
Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010; AUT tervezett új felvétel n = 49, AUT tervezett létszámleépítés n = 8 ; HU tervezett új felvétel n = 78, tervezett létszámleépítés = 4

3.5 A következő hónapok kihívásai

A vállalatok a gazdaság pozitívabb tendenciát mutató alakulása ellenére is úgy érzik, hogy számos kihívással kell szembenéznüik. Ezt tükrözi vissza a jelen felmérés is, habár osztrák oldalon lényegesen kevesebb kihívást látnak, és a megkérdezett osztrák vállalatok 7%-a képviselte azt a véleményt, hogy nincsenek kihívások (HU: 2%).

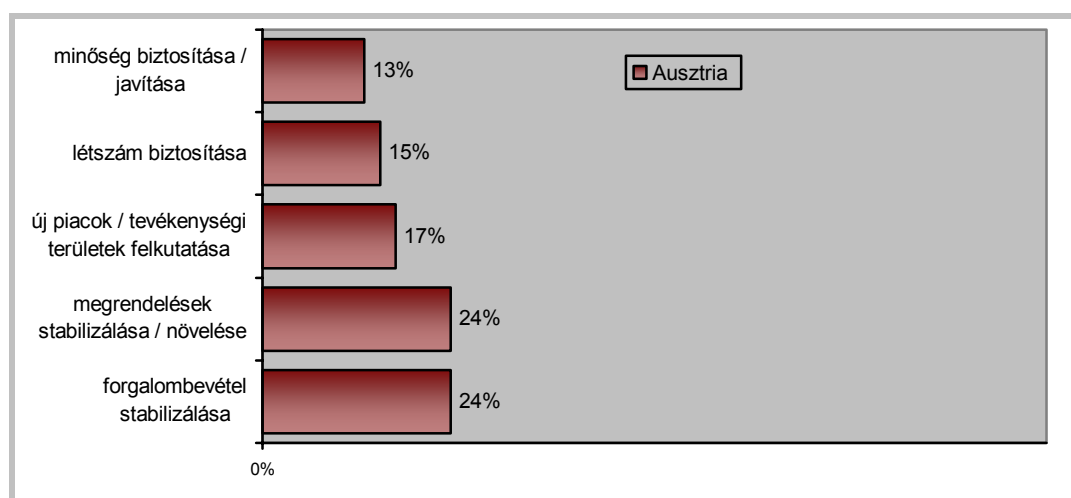
Amennyiben a kihívások konkretizálására kerül sor, úgy a megkérdezett vállalatok - osztrák és magyar oldalon egyaránt – elsősorban a megrendelések alakulásának növekedését vagy legalább stabilizálását említik (HU: 47%; AUT: 24%); részben ugyanezt nyilatkozták külön a forgalombevétel alakulására vonatkozóan is (HU: 44%; AUT: 24%).

11. ábra: A következő hónapok kihívásai Magyarországon, Top 5 - több válasz lehetséges

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010: HU n 106

12. ábra: A következő hónapok kihívásai Ausztriában, Top 5 – több válasz lehetséges

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010: AT n 99

Az összes többi indok-kategóriában jól látszik – a felmérés mintája összetételének okán is –, hogy az osztrák és a magyar vállalatok között megítélésbeli különbségek vannak a jelenlegi kihívásokat illetően. A magyar vállalatok a megrendelések helyzetének stabilizálása mellett az új piacok, ill. tevékenységi területek feltárását (38%), valamint a személyi állomány biztosítását (32%) és új munkatársak keresését (20%) nevezik meg, mint központi kihívást. Az osztrák vállalatok viszonylag ritkábban említik ezeket a szempontokat (15% és 17% közötti arányban). Ezen túlmenően az osztrák oldal szempontjai között a minőségbiztosítás / minőségjavítás területe is szerepel (13%).

4 Összefoglaló

Az integrációs monitor keretében végzett kiértékelések azt bizonyítják, hogy a munkanélküliségnek a gazdasági válság okán bekövetkezett nagymértékű emelkedése tekintetében az osztrák-magyar határmenti térségben immár ismét enyhülés érzékelhető, a regionális különbségek ellenére is:

A legtöbb térségben megfigyelhető például a foglalkoztatási ráta emelkedése. A foglalkoztatási ráta (a 15 és 64 év közöttiek esetén) 2010-ben Kelet-Ausztria viszonylatában Alsó-Ausztriában 72,3%, Burgenlandban 71,3% és Bécsben 67,8% volt. A magyar megyék foglalkoztatási rátája az emelkedő tendencia ellenére is lényegesen alacsonyabb az osztrák tartományokénál: a foglalkoztatási ráta Vas megyében 58,1%, Győr-Moson-Sopron megyében 61,4% és Zala megyében 56% volt. Bécs kivételével az összes vizsgált régióban csökkent a munkanélküliség is, legfőképpen Burgenlandban csökkent jelentősen a munkanélküliek száma. A határ mindkét oldalán a munkaerőpiac szempontjából leginkább kockázatos csoportnak számítanak az idősebb munkavállalók, valamint az iskolai vagy szakvégzettséggel nem rendelkezők.

A vállalatok hangulatképe is visszatükrözi a statisztikában szereplő pozitív tendenciákat: míg 2009-ben a megkérdezett magyar vállalatoknak csak 40%-a ítélte jónak vagy nagyon jónak a saját aktuális helyzetét, ebben az évben ez az érték már 75%. Az ebben a témában az osztrák vállalatoknál 2009-ben mért 75%-os érték 2011-ben már 89%-ra emelkedett.

Ez a pozitív tendencia a 2010. évben tervezett munkaerő-felvételből is kiolvasható. A magyar vállalatoknak 84%-a, az osztrák cégeknek pedig 55%-a 2010-ben több munkavállalót vett fel, mint amennyit elbocsátott és a 2011-es évi várakozások még ennél is optimistábbak: a megkérdezett vállalatok közül sokan tervezik dolgozóik létszámának bővítését, elsősorban a magyar oldalon várható igen pozitív számok, - ahol a cégek 98%-a létszámbővítésben gondolkodik. Ez az arány az osztrák oldalon 46% és a tavalyi 40%-os értékhez képest mindenképpen optimistább. Az osztrák cégeknek csak 5%-a számol létszámleépítéssel. Tehát a vállalkozások a jövőt mindenképpen pozitívan ítélik meg és ennek alapján úgy tűnik, hogy a vállalatoknak nagyrészt sikerült kilábalniuk a válságból.

Érdekésnek tűnik még az az eredmény is, miszerint a megkérdezett vállalatok az osztrák munkaerőpiac megnyitása kapcsán saját maguk számára alig valószínűsítenek változásokat: A magyar és az osztrák vállalatoknak majd kétharmada nem számol sem előnyökkel, sem pedig hátrányokkal a munkaerőpiac-nyitás kapcsán. A megkérdezett személyek alapvetően azon a véleményen vannak, hogy csak mérsékelt változások várhatóak és az osztrák cégeknek egynegyede és a magyar vállalkozásoknak 16%-a gondolja úgy, hogy ezzel kapcsolatban (nagyon) komoly változásokban lesz részük. Az osztrák vállalatok e tekintetben nem csak a munkaerő-kínálat bővülésére számítanak, hanem az „olcsóbb“ munkaerő megjelenésére is. Pozitívumként emelik ki, hogy ilyen formán gyorsabbá válik a külföldi munkaerő toborzása, és ez a szakemberek iránti kereslet kérdésére egyszerű megoldást kínál.

Ugyanakkor a magyar cégek a szakképzett munkaerő elvándorlásától tartanak, amely a magyar oldalon szakmunkáshiányt eredményezhet. Ebben az összefüggésben azonban figyelembe kell venni azt, hogy a szakképzett munkavállalók számára ez a

lehetőség már az osztrák munkaerőpiac megnyitása előtt is adott volt, és a szakértők éppen ezért nem prognosztizálnak semmilyen drámai emelkedést a munkaerő elvándorlása kapcsán.

MELLÉKLET: Statisztikai adatok a 2010. évi vállalati felméréshez

Az EXPAK AT.HU Integrációs monitorhoz készített telefonos felmérésben 100 osztrák valamint 111 magyar vállalat vett részt a határmenti térségből.

Mint ahogyan arra az előző két évben készült Integrációs monitorban is felhívtuk a figyelmet, itt is utalnunk kell arra, hogy eltérő módon zajlott a cégek szűrőpróbaszerű kiválasztása Magyarországon és Ausztriában. Ausztriában a vállalatok kiválasztása azok gazdasági ágazatba történő besorolása, valamint méretük alapján történt. Magyar oldalon elsősorban a megyei Munkaügyi Központok ügyfeleivel vették fel a kapcsolatot. Ezen eltérő megközelítés miatt csak korlátozott módon van lehetőség a magyar és az osztrák vállalatokra vonatkozó eredmények közvetlen összehasonlítására.

Osztrák oldalon a megkérdezett vállalatoknak mintegy 77%-a a harmadik szektorban tevékenykedik, míg a magyar oldalon ez az arány kisebb. Ott a mintában 42%-os a szolgáltató cégek aránya és 52% a termelőüzemeké. Az elsődleges szektorba tartozó vállalatokat úgy Magyarországon, mint Ausztriában csak néhány esetben kérdeztek meg.

4. tábla: Gazdasági ágazathoz való hovatartozás

	Vállalat telephelye	
	HU	AT
	Arány	Arány
Primer szektor	6%	1%
Szekunder szektor	52%	22%
Tercier szektor	42%	77%
Összesen	100%	100%

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010

A vállalatok méretének vonatkozásában is eltér némileg az osztrák és a magyarországi mintavétel. Így az osztrák oldalon túlnyomórészt a 10, vagy annál kevesebb főt foglalkoztató mikrovállalkozásokat kérdeztek meg (30% volt ilyen szemben a magyar oldali 5%-kal). A magyar oldalon viszont több közepes és nagyvállalat vett részt a felmérésben.

5. tábla: A vállalat mérete a telephelyen

	Vállalat telephelye	
	HU	AT
	Arány	Arány
Mikrovállalkozás (10 foglalkoztatottnál kevesebb)	5%	30%
Kisvállalkozás (10 - 50 foglalkoztatott)	30%	32%
Közepes vállalat (50 - 250 foglalkoztatott)	43%	20%
Nagyvállalat (250 és e feletti foglalkoztatási létszám)	22%	18%
Összesen	100%	100%

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010;

Az osztrák vállalatok jó egyharmada (34%-a) magyar állampolgárságú munkatársakat is foglalkoztatott a felmérés időpontjában. A legtöbb esetben az adott vállalatnál 1 - 5 magyar munkavállaló dolgozik, mégpedig elsősorban szakvégzettséget valamint magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkakörökben. Érdekes még, hogy ezen vállalatok közül néhányuknak Magyarországon is van telephelye, mivel 7%-uk mondta azt, hogy saját magyarországi cégénél osztrák munkaerőt foglalkoztat.

A magyar cégeknél azok 3%-ában dolgoznak osztrák állampolgársággal rendelkező munkatársak, itt is a szakvégzettséget valamint magasan kvalifikált munkaerőt igénylő munkakörökben. Összességében véve a magyar állampolgárságú dolgozók aránya az osztrák vállalatok körében hasonlóan, mint az osztrák személyek aránya a magyar vállalatoknál – a teljes foglalkoztatotti állomány viszonylatában – nagyon alacsony.

A megkérdezett vállalatoknak több mint 15%-a, ill. szám szerint 20 cég foglalkoztatott kölcsönzött munkaerőt a felmérés időpontjában. Osztrák oldalon összesen 122 kölcsönzött munkaerő dolgozik, magyar oldalon pedig – ahol a termelő szektor nagyobb arányban képviselteti magát a mintában – 486 fő, 2010-ben ez a szám 2.180 volt. Elsősorban a nagyvállalatok foglalkoztatnak nagyobb arányban kölcsönzött munkaerőt. Ez az összes munkavállaló arányához viszonyítva Ausztriában átlagosan 3%-nak, Magyarországon pedig 9%-nak felel meg.

A vállalatok többsége elsősorban a régióon belül végez gazdasági tevékenységet, ritkán rendelkeznek határon átnyúló gazdasági kapcsolatokkal Ausztria, ill. Magyarország irányába. A határmenti térségnek, mint gazdasági övezetnek a jelentősége fokozatosan nő a nemzeti és nemzetközi szinten tevékenykedő vállalatok körében.

6. tábla: Vállalati struktúra

	Vállalat telephelye	
	HU	AT
	Arány	Arány
Egy vállalat – egy munkahely	20%	46%
Egy vállalat – több munkahely	47%	28%
Több vállalatból álló szövetség	33%	26%
Összesen	100%	100%

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010

7. tábla: A vállalatok földrajzi tevékenységi területe (több válasz lehetséges)

	Vállalat telephelye	
	HU	AT
	Arány	Arány
Regionális	44%	66%
Országos	18%	20%
nemzetközi	57%	33%
Összesen	100%	100%

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010

8. tábla: Gazdasági kapcsolatok Ausztriával, ill. Magyarországgal a vállalat földrajzi tevékenységi területe alapján

	Vállalat telephelye	
	HU	AT
	Arány	Arány
Nem, nincsen gazdasági kapcsolata	51%	74%
Igen, van gazdasági kapcsolata	49%	26%
Összesen	100%	100%

Forrás: Integrációs monitor EXPAK AT.HU 2010; HU n miss = 1.